

ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Ως τρίτη ηλικία ορίζεται το χρονικό διάστημα από τα 60 έτη έως το βιολογικό θάνατο ενός ανθρώπου. Ο προσδιορισμός είναι περισσότερο μεθολογικός και συμβατικός, αφού σε παλαιότερες εποχές απαρχή της τρίτης ηλικίας ήταν τα 50 έτη.

Τα άτομα της τρίτης ηλικίας αντιμετώπιζονταν από τα αρχαία χρόνια με ιδιαίτερο σεβασμό σε όλες ανεξαιρέτως τις κοινωνίες. Θεωρούνταν πρόσωπα άξια προσοχής, λόγω της αδιαμφισβήτητης πείρας τους, και η κοινωνική θέση τους ήταν ιδιαίτερα σημαντική. Συμμετείχαν στα κέντρα εξουσίας («γερουσία», «γεροντική») και η άποψή τους είχε ξεχωριστό κύρος στη λήψη αποφάσεων από την κοινότητα. Οι ηλικιωμένοι παλαιότερα έμεναν συνήθως μαζί με τα παιδιά τους και είχαν βαρύνοντα λόγο στις οικογενειακές υποθέσεις.

Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Οι ηλικιωμένοι στη σημερινή εποχή αντιμετωπίζουν μία αντιφατική στάση από το κοινωνικό σύνολο. Από τη μία πλευρά, βιώνουν μια

απαξιώτική και ενίοτε περιφρονητική συμπεριφορά από τις νεότερες γενιές, αλλά, από την άλλη, έχουν πλέον πρωτοφανείς σε σχέση με το παρελθόν δυνατότητες να απολαύσουν τη ζωή και τα αγαθά της.

Η θετική πλευρά της θέσης της τρίτης ηλικίας στις σύγχρονες κοινωνίες εκφράζεται από:

- την επιμήκυνση του μέσου όρου ζωής χάρη στα επιτεύγματα ιατρικών και βιολογικών επιστημών
- την αντιμετώπιση πολλών ασθενειών και δυσλειτουργιών που συνδέονταν με το γήρας από την επιστήμη και τη συνακόλουθη σωματική και ψυχική αναζωογόνηση των ηλικιωμένων
- την εκπόνηση ειδικών προγραμμάτων από την οργανωμένη Πολιτεία για τη συμμετοχή των ηλικιωμένων σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής (προγράμματα άθλησης, ομαδικές εκδρομές, χώροι συνάντησης και ψυχαγωγίας, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις κ.λπ.)
- τη συμμετοχή και παρουσία πολλών ατόμων της τρίτης ηλικίας σε δραστηριότητες που απαιτούν σθένος, πνευματική διαύγεια, τόλμη, αποφασιστικότητα και πάθος για τη ζωή, τη δράση και την περιπέτεια (π.χ. πτήσεις υπερηλίκων στο διάστημα, έντονη δραστηριοποίηση ηλικιωμένων στον πολιτικό στίβο, κατάρριψη παγκόσμιων ρεκόρ από άτομα τρίτης ηλικίας κ.λπ.)
- Στους αντίποδες, η αρνητική πλευρά της θέσης των ηλικιωμένων στις σύγχρονες κοινωνίες εκφράζεται από:
 - την περιθωριοποίηση των ατόμων τρίτης ηλικίας στον οικογενειακό βίο (εγκατάλειψη ηλικιωμένων γονέων σε οίκους ευγηρίας, αποκλεισμός ηλικιωμένων από τα οικογενειακά συμβούλια κ.λπ.)
 - την έλλειψη σεβασμού και τη συχνά περιφρονητική συμπεριφορά από την πλευρά των νέων προς τους πρεσβύτερους
 - την απαξιώτική αντιμετώπιση των ικανοτήτων των ηλικιωμένων σε πολλούς τομείς του συλλογικού βίου
 - Στα παραπάνω αρνητικά φαινόμενα συντελούν παράγοντες όπως:
 - τα φυσιολογικά, λόγω ηλικίας, προβλήματα πνευματικής και σωματικής υγείας που αντιμετωπίζουν τα άτομα τρίτης ηλικίας και η συνακόλουθη ανάγκη τους για φροντίδα και επίβλεψη

- το χάσμα των γενεών, δηλαδή η διαφορά νοοτροπίας και ιδεολογίας μεταξύ νέων και μεγάλων, που φαντάζει ακόμη μεγαλύτερη, όταν οι τελευταίοι βρίσκονται στην τρίτη και όχι στη μέση ηλικία
- η διαπάλη των νέων και των μεγάλων για την κατάκτηση ή τη διατήρηση επίζηλων θέσεων στον κοινωνικό και επαγγελματικό στίβο, ιδίως στο σημερινό άκρως ανταγωνιστικό περιβάλλον
- ο υπερτροφικός ατομικισμός του σύγχρονου ανθρώπου, που αρνείται με στείρο, πεισματικά και αντιδραστικό τρόπο να διδαχτεί από την πείρα των ηλικιωμένων
- η αδυναμία ή και η άρνηση των περισσότερων ατόμων τρίτης ηλικίας να προσαρμοστούν στις ραγδαίες εξελίξεις της σύγχρονης εποχής
- η έλλειψη ανοχής των περισσότερων σύγχρονων νέων στις ιδιοτροπίες και ιδιορρυθμίες πολλών ηλικιωμένων
- το γεγονός πως οι ηλικιωμένοι στην πλειονότητά τους δεν είναι επαγγελματικά παραγωγικοί και, συνήθως, επιβαρύνουν οικονομικά τα μέλη της οικογένειάς τους

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΑΞΙΩΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

- Η εμφάνιση ψυχικών διαταραχών στα άτομα τρίτης ηλικίας (μελαγχολία, κατάθλιψη)
- Η επίταση του υπαρξιακού άγχους των ηλικιωμένων, γεγονός που σε ορισμένες περιπτώσεις έχει τραγική κατάληξη
- Η αδρανοποίηση ή και η αχρήστευση ενός αξιόλογου παραγωγικού δυναμικού για τη χώρα
- Η στέρηση της πολύτιμης πείρας των πρεσβύτερων από τις νεότερες γενιές
- Η έξαρση των κρουσμάτων κακομεταχείρισης, βίας και εγκληματικότητας εις βάρος εγκαταλελειμμένων και ανήμπορων ηλικιωμένων
- Η αποκοπή των ατόμων τρίτης ηλικίας από το κοινωνικό και το πολιτικό γίγνεσθαι
- Η όξυνση του κοινωνικού ρατσισμού με κριτήριο την ηλικία – γεγονός με ευρύτερες προεκτάσεις και στις σχέσεις νέων και ατόμων μέσης ηλικίας

ΤΡΟΠΟΙΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΝΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΒΙΟ

- Η ηθική και ψυχολογική ενθάρρυνση και στήριξη των ηλικιωμένων από τους νεότερους, ώστε να αναλάβουν πιο ενεργό ρόλο στα κοινωνικά δρώμενα
- Η ανεκτική, ευδιάθετη και χιουμοριστική αντιμετώπιση της ιδιό τυπης συμπεριφοράς των πρεσβύτερων από τους νέους και η επίδειξη κατανόησης από την πλευρά των τελευταίων προς τις ιδιαιτερότητες των πρώτων εξαιτίας του γήρατος
- Η διεύρυνση των προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας για τους ηλικιωμένους και η παροχή κινήτρων για την ενασχόλησή τους με μορφές συλλογικής δράσης (π.χ. εθελοντισμός, συμβουλευτικές επισκέψεις, συμμετοχή σε ψυχαγωγικά και επιμορφωτικά προγράμματα κ.λπ.)
- Ο διάλογος των νέων και των ατόμων μέσης και τρίτης ηλικίας για τα προβλήματά τους και η καλοπροαίρετη προσπάθεια για την άμβλυνση των διαφορών τους και για τη συνειδητοποίηση της ανάγκης για ισότιμη συμμετοχή τους στα κοινωνικά και πολιτικά τεκταινόμενα
- Η παράταση της εργασιακής ζωής για όσους ηλικιωμένους έχουν τη διάθεση και τη δύναμη να εξακολουθήσουν να εργάζονται (Εδώ βέβαια πρέπει να σημειωθεί ότι είναι αναγκαίο να δίνονται από το κράτος αξιοπρεπείς συντάξεις στους συνταξιούχους, ώστε να συνεχίζονται να εργάζονται, εάν το επιθυμούν κι όχι επειδή εξαναγκάζονται από το κόστος ζωής και τις πενιχρές απολαβές τους)

- Η προβολή των ατόμων τρίτης ηλικίας που επιδεικνύουν αξιοζήλευτο σφρίγος και ζωντάνια από τα Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας, ώστε να αποτελέσουν παράδειγμα μίμησης και για τους υπολοίπους
- Η απόδοση τιμών και επαίνων στους ηλικιωμένους που επέδειξαν αξιοπρόσεκτο έργο στη ζωή τους, ώστε να αναγνωριστεί η αξία τους και να φανεί εμπράκτως ο σεβασμός των κατοπινών γενεών προς το πρόσωπο και τα επιτεύγματά τους